

Сумський державний педагогічний університет імені А.С.Макаренка
Факультет іноземної та слов'янської філології
Кафедра української мови і літератури

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету іноземної та
слов'янської філології

Андрій КОВАЛЕНКО

«29» серпня 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

другий (магістерський) рівень

СУЧАСНА УКРАЇНСЬКА МОВА: АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ

галузь знань - 01 Освіта/Педагогіка

спеціальність - 014 Середня освіта (Українська мова і література)

освітньо-професійна програма - Середня освіта (Українська мова і література.
Англійська мова)

Мова навчання – українська

Погоджено науково-методичною комісією
факультету іноземної та слов'янської
філології

«30» серпня 2024 р.

Голова
Громова Н. В., кандидат педагогічних наук,
доцент

Суми 2024

Розробник:

Герман Вікторія Василівна, кандидат філологічних наук, доцент

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри української мови і літератури

Протокол № 1 від «29» серпня 2024 року

Завідувач кафедри

Семеног О. М., докт. пед. наук, проф.

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів - 4	Магістр	Обов'язкова	
		Рік підготовки:	
1-й		1-й	
Семестр			
1-й		1-й	
Лекції			
16 год.		4	
Практичні, семінарські			
22 год.		4	
Самостійна робота			
80 год.		110 год.	
Консультації:			
2		2	
Вид контролю: залік			
Загальна кількість годин - 120			

1. Мета вивчення навчальної дисципліни

Мета навчального курсу «Сучасна українська мова: актуальні питання» – сприяти формуванню у студентів поглиблених систематизованих наукових знань про базові категорії сучасної лінгвістичної теорії, концептуальні парадигми, персоналії й актуальні проблемно-дискусійні аспекти мовної політики і мовної ситуації, орфографії, лексикології, морфології, синтаксису.

Курс посідає важливе місце в освітній програмі підготовки вчителів української мови і літератури та англійської мови, оскільки покликаний поглибити й систематизувати знання з сучасної української літературної мови, засвідчити тяглість і неперервність традицій в українському мовознавстві, сформувати у майбутніх учителів картину сучасних актуальних мовних процесів.

Предмет навчального курсу – актуальні й дискусійні аспекти соціокультурної, орфографічної, лексико-семантичної, граматичної структур сучасної української літературної мови.

Завдання навчальної дисципліни:

- розширити загальнолінгвістичну підготовку словесника, поглиблено розглянувши актуальні питання сучасної української літературної мови;
- ознайомити студентів із теоретичними і практичними здобутками сучасного вітчизняного мовознавства;
- сформувати в студентів свідоме розуміння орфографічних, лексичних, граматичних та ін. норм сучасної української літературної мови крізь призму сучасних кодифікацій;
- аналізувати й застосовувати основні теоретичні положення у практичній діяльності.

Унікальність навчальної дисципліни. Дисципліна «Сучасна українська мова: актуальні питання» не дублює жодну з інших дисциплін і передбачає ознайомлення з новими актуальними напрямками та тенденціями в галузі вітчизняної лінгвістики. Унікальність дисципліни обґрунтовуємо конкретно визначеним та узагальненим характером пропонованого для вивчення матеріалу, що неможливо здійснити у процесі опанування інших дисциплін, орієнтацією на поглиблену загальнофахову підготовку магістрантів, можливість озброєння їх науково-методологічною теорією та практичними навичками з подальшим застосуванням здобутих знань і умінь у науково-дослідній діяльності.

Регіональний аспект навчальної дисципліни зумовлений потребою підготовки фахівців-магістрів спеціальності 014 Середня освіта Українська мова і література. Англійська мова в Сумській області в умовах українсько-російського порубіжжя. Це мотивовано необхідністю формування високоосвіченої, всебічно розвиненої, висококваліфікованої особистості фахівця-філолога на національно-патріотичних засадах, на суттєвому теоретико-практичному лінгвокраєзнавчому підґрунті, на основі використання найновіших досягнень в галузі вітчизняних лінгвістичних студій з перспективами реалізації у майбутній професійній діяльності.

Під час вивчення курсу пропонуються творчі завдання, тренувальні вправи, завдання для самостійних і контрольних робіт на матеріалі текстів письменників, академічної спільноти, культурних і громадських діячів Сумщини.

Головне завдання вищої школи у період відродження української нації – готувати висококваліфікованих фахівців, які бездоганно володіють державною мовою в усній і писемній формах, мають систематичні знання, поглиблюють їх, виявляють стійку увагу до мови взагалі й власного мовлення зокрема, переконані в суспільній цінності високого рівня культури мовлення, особливо в **регіональній мовній ситуації (білінгвізм) українсько-російського порубіжжя**.

Академічна доброчесність. Академічна доброчесність. Дотримання академічної доброчесності здобувачами вищої освіти передбачає: дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; надання достовірної інформації про результати власної навчальної, наукової, творчої діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації; самостійне виконання завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей)

(«Положення про систему забезпечення академічної доброчесності у освітньо-науковій діяльності Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка», що ухвалене рішенням вченої ради університету протокол № 12 від 18 червня 2020 року https://sspu.edu.ua/images/2020/doc/polozhennya_pro_sistemu_zabezpechennya_ad_2866f.pdf).

Компетентності

Інтегральна компетентність

ІК Здатність розв'язувати складні завдання та/ або теоретичні та практичні проблеми інноваційного та дослідницького характеру у процесі професійної діяльності, що передбачає застосування теорій і методів мовознавчої, літературознавчої, психолого-педагогічної науки, проведення педагогічних досліджень і характеризується комплексністю й невизначеністю педагогічних умов організації освітнього процесу в закладах середньої освіти.

Загальні компетентності

ЗК 1. Здатність усвідомлювати соціальну значущість своєї майбутньої професії, сумлінно виконувати професійні обов'язки, діяти відповідально та свідомо на засадах поваги до прав і свобод людини та громадянина; усвідомлювати цінності громадянського суспільства та необхідність його сталого розвитку, нетерпимості до корупційної поведінки, поважати право і закон, володіти достатнім рівнем професійної правосвідомості (громадянська компетентність).

ЗК 2. Здатність здійснювати міжособистісне спілкування на основі принципів гуманізації й довіри; здійснювати продуктивну письмову й усну фахову комунікацію українською та англійською мовами в навчанні, наукових дослідженнях, професійній діяльності з представниками професійних груп різного рівня, у широкому діапазоні соціальних і культурних контекстів та міжкультурного спілкування, збереження національної культурної ідентичності (соціальна компетентність).

ЗК 3. Здатність виявляти повагу та цінувати українську національну культуру, різноманітність та мультикультурність у суспільстві; здатність до вираження національної культурної ідентичності, творчого самовираження (культурна компетентність)

ЗК 4. Здатність стратегічно планувати, приймати оптимальні рішення у професійній діяльності на основі сформованих ціннісних орієнтирів, дотримуватися трудової дисципліни, планування та управління часом; ефективно співпрацювати у команді з метою розв'язання освітніх завдань, бути критичним і самокритичним; мотивувати учасників освітнього процесу до досягнення спільної мети, адаптуватися до різних професійних ситуацій (лідерська компетентність).

ЗК 5. Здатність генерувати нові ідеї, виявляти та розв'язувати проблеми у сфері професійної діяльності, проявляти ініціативність, системне творче мислення, підприємливість, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт (підприємницька компетентність).

ЗК 6. Здатність оволодівати сучасними знаннями в контексті неперервної фахової підготовки і соціального життя; готовність до самоосвіти і самовдосконалення, постійного підвищення кваліфікації.

ЗК 7. Здатність проводити дослідження за предметною спеціальністю з використанням інформаційно-комунікаційних та цифрових технологій; застосовувати наукові методи, спостерігати, аналізувати, формулювати припущення, збирати дані, проводити експерименти, аналізувати результати; усвідомлювати на основі критичного аналізу основні світоглядні теорії та принципи у навчанні та професійній діяльності, діяти у професійних і навчальних ситуаціях з позицій академічної доброчесності та професійної етики; розуміти етику роботи з інформацією (авторське право, інтелектуальна власність тощо).

Професійні (фахові) компетентності

ПК 1. Мовнокомунікативна компетентність як здатність: забезпечувати здобувачам освіти навчання державною мовою; здійснювати міжкультурну та професійну комунікацію в різних видах англійської мовленнєвої діяльності (говорінні, аудіюванні, читанні, писемному мовленні); забезпечувати партнерську взаємодію всіх суб'єктів освітнього процесу; формувати і розвивати мовнокомунікативні навички та вміння учнів; вести розгорнутий академічний монолог /діалог з фахової проблематики (лекція, урок, промова), брати участь у різних формах науково-педагогічної комунікації для презентації результатів досліджень у галузі мовнолітературної освіти, володіти полемічним мистецтвом, формувати індивідуальний стиль.

ПК 2. Предметно-методична компетентність як здатність: застосовувати поглиблені знання з теорії української мови і літератури, англійської мови, філософії та психології сучасної освіти, педагогіки; методик навчання української мови і літератури, англійської мови для вирішення професійних завдань; застосовувати когнітивно-дискурсивні вміння для створення зв'язних монологічних і діалогічних текстів в усній і писемній формах; оперувати методами наукового аналізу та структурування мовного, мовленнєвого, літературного матеріалу з урахуванням класичних і новітніх методів і прийомів; моделювати зміст навчання з української мови і літератури, англійської мови; розвивати предметну і ключові компетентності, наскрізні вміння, ціннісні ставлення відповідно до обов'язкових результатів навчання учнів, визначених державними стандартами освіти; здійснювати інтегроване навчання; добирати і використовувати сучасні й ефективні методики й технології навчання, виховання і розвитку учнів; застосовувати, вдосконалювати, створювати доцільне дидактичне забезпечення освітнього процесу з урахуванням специфіки технологій електронного, мобільного й змішаного навчання.

Програмні результати навчання

Знання

ПРЗ 1. Знати сучасні концепції навчання й виховання, актуальні питання педагогіки, методик навчання української мови, української літератури, англійської мови; традиційні та інноваційні підходи до організації освітнього процесу, методи, прийоми, технології навчання, форми навчання (традиційне, електронне, мобільне, змішане), організації навчально-пізнавальної діяльності здобувачів освіти в умовах реалізації концепції нової української школи.

ПРЗ 3. Знати на поглибленому рівні теорію української мови, літератури, володіти спеціальною термінологією предметної області; критично осмислювати історичні надбання та новітні досягнення мовознавчої, літературознавчої, методичної науки у взаємозв'язках з європейським досвідом.

ПРЗ 5. Знати наукові методи пізнання, закони, методи та методики проведення досліджень за

спеціальністю, основні принципи і засоби пошуку, систематизації, узагальнення науково-методичної інформації; усвідомлювати важливість упровадження наукових розробок в освітній процес закладів середньої освіти.

Уміння

ПРУ 1. Уміти застосовувати сучасні методики і технології для ефективного здійснення професійної діяльності та забезпечення якості дослідження в галузі викладання української мови, української літератури, англійської мови, аналізувати шляхи мотивації учнів до саморозвитку, розробляти план практичної реалізації для формування адекватної позитивної самооцінки й я-ідентичності.

ПРУ 2. Уміти застосовувати знання предметної спеціальності у практичних ситуаціях здійснення освітньої діяльності, за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності.

ПРУ 3. Вільне компетентне спілкування українською, англійською мовами з широким колом фахівців, громадськістю у галузі професійної та/або наукової діяльності, уміти проявляти повагу і толерантність до індивідуального і культурного різноманіття.

ПРУ 4. Орієнтуватись у різних лінгвістичних напрямках і школах, літературних напрямках і течіях, уміти критично осмислювати історичні надбання та новітні досягнення мовознавчої, літературознавчої, методичної науки, демонструвати власну інтерпретацію літературних, мовних явищ.

ПРУ 5. Уміти здійснювати науковий аналіз мовного, мовленнєвого й літературного матеріалу, інтерпретувати та структурувати його з урахуванням доцільних методологічних принципів, формулювати узагальнення на основі самостійно опрацьованих та апробованих даних; створювати зв'язні монологічні і діалогічні тексти в усній і писемній формах, володіти методикою формування мовнокомунікативної компетентності учнів закладів профільної середньої освіти.

Комунікація

ПРК 1. Здатність до ефективної комунікації, в т.ч. англійською мовою; зрозуміле і недвозначне донесення власних знань, висновків та аргументації до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються.

ПРК 2. Здатність використовувати основні вербальні та невербальні прийоми й засоби впливу на здобувачів освіти; уміння ефективно використовувати стратегії, тактики педагогічного спілкування, конструктивної та безпечної, суб'єкт- суб'єктної взаємодії з учасниками освітнього процесу та стейкхолдерами; співпрацювати в педагогічному колективі на засадах партнерства; вести діалог, брати участь у дискусіях щодо вирішення професійних проблем; організувати комунікацію учнів, створювати умови для ефективної бесіди, дискусії, мозкового штурму.

Автономія і відповідальність

ПРА 4. Бути готовим продовжувати навчання з високим ступенем автономії, за власною ініціативою планувати, визначати умови та ресурси професійного розвитку, організувати процес самонавчання та самовдосконалення впродовж життя.

Методи навчання

Словесні, наочні, практичні методи інноваційних технологій, інтерактивного навчання, методи імітаційного навчання, проєктні методи, технології розвитку критичного мислення, мультимедійні технології, методи дистанційного навчання.

Методики та технології навчання: теоретико-інформаційні (усний виклад, лекція, бесіда, розповідь, консультація, пояснення, обговорення, дискусія,

консультування), практико-операційні (вправи, алгоритми, експерименти), пошуково-творчі (мозкова атака, творчий діалог, аналіз ситуацій), самостійна робота (виконання тестів, вправ), контрольо-оцінювальні (виступ, контрольна робота).

2. Передумови для вивчення дисципліни

Перелік нормативних і вибіркового дисциплін, які вивчені раніше: вступ до мовознавства, сучасна українська літературна мова, діалектологія, історія мови, культура мови і стилістика, фахова українська мова тощо.

Магістранти мають володіти знаннями з основних лінгвістичних дисциплін, розв'язувати усно й письмово відповідні завдання. Програма вивчення навчальної дисципліни складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки магістра й має поглибити знання із сучасної української літературної мови, удосконалити вміння різнобічно й багатопланово аналізувати мовний матеріал, застосовуючи міждисциплінарні підходи в лінгвістиці.

3. Критерії оцінювання результатів навчання

Кількість балів за всі види навчальної діяльності	Критерії оцінювання навчальних досягнень студента
90 – 100	<p><i>Знання:</i> здобувач засвідчує фундаментальні, різнобічні, системні знання будови української мови, синтаксичної системи української літературної мови, різнорівневих особливостей сучасної української літературної мови; основних термінів і понять курсу; виявляє глибокі знання мовної системи, усвідомлено їх застосовує під час коментування, пояснення мовних явищ та фактів; з'ясовує причинно-наслідкові зв'язки у виявленні мовних закономірностей та законів; самостійно здобуває знання, опрацьовуючи основну і додаткову літературу; використовує знання під час розв'язання пізнавальних завдань; володіє знаннями, здобутими у ході виконання самостійної роботи; володіє інформацією про найновіші досягнення у лінгвістичній галузі, вміє застосувати її для розв'язання практичних завдань. <i>Уміння:</i> виконує вправи найвищої складності, виявляючи уміння описового, класифікаційного та аналітико-синтетичного характеру, аргументує власні дії, подає поширені коментарі до лінгвістичних явищ, не припускаючись помилок; спирається на знання різних концепцій та підходів до тлумачення мовних фактів і закономірностей; здатен запропонувати власні шляхи і способи розв'язання лінгвістичних задач. Здобувач дотримується принципів <i>академічної доброчесності</i>.</p>
82 - 89	<p><i>Знання:</i> здобувач засвідчує повною мірою знання будови української мови, синтаксичної системи української літературної мови, різнорівневих особливостей сучасної української літературної мови; основних термінів і понять курсу; виявляє глибокі знання мовної системи, усвідомлено їх застосовує під час коментування, пояснення мовних явищ та фактів; з'ясовує причинно-наслідкові зв'язки у виявленні мовних закономірностей та законів; самостійно здобуває знання, опрацьовуючи основну і додаткову літературу; використовує знання під час розв'язання пізнавальних завдань. <i>Уміння:</i> виконує</p>

	<p>вправи найвищої складності, виявляючи уміння описового, класифікаційного та аналітико-синтетичного характеру, аргументує власні дії, подає поширені коментарі до лінгвістичних явищ, не припускаючись помилок.</p> <p>Здобувач дотримується принципів <i>академічної доброчесності</i>.</p>
74 - 81	<p><i>Знання:</i> здобувач на належному рівні засвідчує знання будови української мови, стилістичної системи української літературної мови, різнорівневих особливостей сучасної української літературної мови; основних термінів і понять курсу; володіє основним теоретичним матеріалом: знання засвідчують оволодіння основною навчально-науковою літературою, але не виявляють ознайомлення з додатковою літературою; демонструє широку лінгвістичну компетенцію, але не завжди її достатньо для пояснення причинно-наслідкових зв'язків у мовній системі. <i>Уміння:</i> виконує основні види практичних завдань, але не завжди правильно пояснює власні дії; виконує дії класифікаційного характеру, але допускає мовленнєві помилки в оформленні класифікаційних жанрів; не може пояснити вияву всіх лінгвістичних закономірностей; аналізує мовні явища, припускаючись поодиноких помилок.</p> <p>Здобувач дотримується принципів <i>академічної доброчесності</i>.</p>
64 - 73	<p><i>Знання:</i> здобувач засвідчує задовільні знання будови української мови, синтаксичної системи української літературної мови, різнорівневих особливостей сучасної української літературної мови; основних термінів і понять курсу; має фрагментарний, не завжди усвідомлений характер засвоєної інформації; наводить приклади з лекцій та підручників, не завжди може запропонувати власні приклади; не застосовує знання у нових умовах або слабо орієнтується в тому, як їх застосувати; у процесі коментування спирається лише на знання, здобуті під час колективної роботи; не здатен до креативності. <i>Уміння:</i> виконує основні вправи, виявляючи уміння описового, класифікаційного та аналітико-синтетичного характеру, але виконує дії лише за аналогією; коментує мовні явища, але припускається помилок; у мовленні наявні деякі недоліки; тяжіє до творчого розв'язання лінгвістичних задач.</p> <p>Здобувач дотримується принципів <i>академічної доброчесності</i>.</p>
60 - 63	<p><i>Знання:</i> здобувач засвідчує достатні знання будови української мови, синтаксичної системи української літературної мови, різнорівневих особливостей сучасної української літературної мови; основних термінів і понять курсу; має фрагментарний, не завжди усвідомлений характер засвоєної інформації; наводить приклади з лекцій та підручників, не застосовує знання у нових умовах; у процесі коментування спирається лише на знання, здобуті під час колективної роботи. <i>Уміння:</i> виконує основні вправи, виявляючи уміння описового, класифікаційного та аналітико-синтетичного характеру, але виконує дії лише за аналогією; коментує мовні явища, але припускається помилок; у мовленні наявні недоліки.</p> <p>Здобувач у цілому дотримується принципів <i>академічної доброчесності</i>.</p>
35-59	<p><i>Знання:</i> здобувач засвідчує слабкі знання будови української мови, синтаксичної системи української літературної мови, різнорівневих особливостей сучасної української літературної мови; основних термінів і понять курсу; слабо володіє теоретичним матеріалом, що зумовлено недостатнім опрацюванням навчально-наукової літератури; не володіє термінологією, помиляється у процесі формування</p>

	визначень, не може навести приклади. <i>Уміння</i> : відчуває труднощі під час виконання простих вправ; допускає помилки у виявленні мовних одиниць, визначенні їх структури, семантики та функцій; помиляється у визначенні категоріальних властивостей. Здобувач порушує принципи <i>академічної доброчесності</i> .
1 - 34	<i>Знання</i> : здобувач не засвідчує знання будови української мови, стилістичної системи української літературної мови, різнорівневих особливостей сучасної української літературної мови; основних термінів і понять курсу; не володіє теоретичним матеріалом, що зумовлено недостатнім опрацюванням навчально-наукової літератури: не володіє термінологією, помиляється у процесі формулювання визначень, не може навести приклади; не обізнаний з науково-довідковою літературою. <i>Уміння</i> : відчуває труднощі під час виконання простих вправ; допускає помилки у виявленні мовних одиниць, визначенні їх структури, семантики та функцій; помиляється у визначенні категоріальних властивостей; не вміє застосовувати теоретичні положення у розв'язанні практичних завдань. Здобувач порушує принципи <i>академічної доброчесності</i> .

Методи оцінювання

Оцінювання навчальних досягнень студентів здійснюється за системою ЄКТС та національною шкалою оцінювання. Накопичувальна бально-рейтингова система передбачає оцінювання компетентностей, передбачених освітньо-професійною програмою, за всі види аудиторної та позааудиторної навчальної діяльності: виступ на занятті, самостійна й контрольна робота, тестування, поточний і підсумковий контроль, індивідуальна навчально-дослідна робота, неформальне навчання.

Розподіл балів

Поточний контроль				Разом	Сума
РОЗДІЛИ 1,2		РОЗДІЛИ 3,4,5			
Т 1	Т 2	Т 3	Т 4		
10	15	15	15	55	100
Контроль самостійної роботи, ІНДЗ				45	
5	5	5	5 ІНДЗ-25		

* * Згідно з Положенням «Про порядок визнання результатів навчання у неформальній та/або інформальній освіті у Сумському державному педагогічному університеті імені А.С.Макаренка. Новою редакцією» від 28.11.2022 року можливе зарахування результатів навчання. Перезарахуванню можуть підлягати результати навчання, отримані шляхом неформальної та/або інформальної освіти, що за тематикою, обсягом вивчення та змістом відповідають як навчальній дисципліні в цілому, так і її окремому розділу, темі (темам), індивідуальному завданню (контрольній роботі тощо), які передбачені робочою програмою даної навчальної дисципліни. Обсяг зарахування в годинах/кредитах ECTS визначається згідно з переліком компетентностей і результатів навчання, передбачених даною робочою програмою. Зарахування результатів навчання, здобутих у неформальній та/або інформальній освіті, здійснюється у відповідності до пунктів 3.6-3.9 названого Положення.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, заліку, курсового проекту (роботи), практики
90 - 100	A	відмінно
82 - 89	B	добре
74 - 81	C	
64 - 73	D	задовільно
60 - 63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1 - 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

6. Засоби діагностики результатів навчання:

іспит, тести, реферат, самостійна робота, контрольна робота, презентація результатів виконаних завдань і досліджень, індивідуальне навчально-дослідне завдання (стаття, участь у конференції, конкурсі студентських наукових робіт).

7. Програма навчальної дисципліни Інформаційний зміст навчальної дисципліни

ТЕМА 1. СОЦІОКУЛЬТУРНІ АСПЕКТИ СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРНОЇ МОВИ

Мова і процеси суспільного розвитку. Мова і нація. Мова і культура. Соціокультурний компонент у процесі вивчення мови. Мова і міжкультурна комунікація.

Наслідки українсько-російської двомовності та мовної інтерференції в структурі сучасної української літературної мови. Закон України «Про забезпечення функціонування української мови як державної (2019 р.). Мовна політика і мовна ситуація в сучасній Україні.

Стан виконання (імплементатії) Закону України 2019 р. «Про забезпечення функціонування української мови як державної» у 2024 році:

- 5.1. Державна мова в діяльності державних органів, органів місцевого самоврядування та в судочинстві.
- 5.2. Державна мова у Збройних Силах України, органах правопорядку, інших військових формуваннях та державних органах спеціального призначення з правоохоронними функціями.
- 5.3. Державна мова у галузях освіти і науки.
- 5.4. Державна мова у галузях телебачення, радіомовлення, книговидавництва, друкованих засобів масової інформації.
- 5.5. Державна мова у галузях культури, спорту, охорони здоров'я.
- 5.6. Державна мова у галузі обслуговування споживачів.
- 5.7. Державна мова у галузях реклами, транспорту, мобільного та ін. видів зв'язку.

ТЕМА 2. АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ОРФОГРАФІЇ, ЛЕКСИКОЛОГІЇ СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРНОЇ МОВИ

Тема 2.1. Історія українського правопису і проблеми правописної норми. Наукові дискусії щодо українського правопису. Основні зміни в новому українському правописі 2019 року (власне зміни й варіантні доповнення до чинної норми: фемінітиви; варіантні форми родового відмінка; «и» на початку слова; «т» замість «ф»; йотування; вживання великої букви; написання іншомовних слів; написання складних слів та ін.).

Тема 2.2. Динаміка в сучасному українському лексиконі. Проблематика

поповнення (неологізми; варіативність; інтелектуалізація; термінізація/детермінізація мови та ін.) і скорочення лексики. Фонетизація та морфологізація іншомовних слів. Освоєння іншомовних назв віртуальних сервісів у сучасній українській мові.

Російсько-українська війна і українська мова. Неологізми воєнного часу. Лексичний простір поняття «війна»: термінологія і семантика. Лексико-семантичне поле «український воїн». Лексична ідентифікація країни-агресора і ворогів. Нові значення слів воєнного часу. Символізм власних назв як ознака мовного фронту. Абревіатури воєнного часу. Фразеологія війни. Сленг воєнного часу. Написання власних назв країни-агресора з малої літери як частина мовного фронту українців.

Тема 2.3. Калькування в сучасній українській мові. Лексичні, семантичні, фразеологічні й граматичні кальки. Позитивне й негативне значення калькування.

ТЕМА 3. АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ МОРФОЛОГІЇ СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРНОЇ МОВИ

Тема 3.1. Сучасні проблеми частиномовного поділу. Динамічні процеси в системі частин мови. Ієрархія критеріїв для виокремлення частин мови. Концепція частин мови І. Вихованця та К. Городенської. Концепція частин мови І. Кучеренка. Концепція частин мови В. Горпинича. Інноваційні погляди на частини мови в сучасній українській літературній мові.

Тема 3.4. Нові підходи до визначення лінгвістичного статусу службових слів (прийменників, сполучників, часток). Лексичне значення службових слів. Аналітичні синтаксичні морфеми. Проблема статусу вигуків в українській мовознавчій науці. Проблематика вживання термінів «повнозначні» і «неповнозначні» частини мови.

Тема 3.3. Міжчастиномовні (функціональні) омоніми як особливе явище у системі мови. Принципи класифікації міжчастиномовних омонімів. Лексико-граматичні омоніми в сучасній українській мові. Граматичні омоніми в сучасній українській мові. Явище синкретизму в контексті визначення міжчастиномовних омонімів. Основні прийоми практичного визначення частиномовного статусу слів, що вступають у відношення міжчастиномовної омонімії. Складні випадки визначення

частининомовного статусу.

Тема 3.4. Явище транспозиції в сучасній українській мові. Синтаксичний, морфологічний і семантичний ступені переходу. Різновид транспозиційних процесів у системі лексико-граматичних категорій: субстантивізація, ад'єктивізація, прономіналізація, адвербіалізація, партикуляція, вербалізація, інтер'єктивізація, препозитивізація тощо.

ТЕМА 4. АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ СИНТАКСИСУ СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРНОЇ МОВИ

Тема 4.1. Проблемні питання синтаксису словосполучення, простого і простого ускладненого речення

Різні погляди вчених на природу словосполучення, ступінь семантичного злиття компонентів словосполучення (вільні і синтаксично неподільні) та форми підрядного зв'язку у словосполученні (узгодження, кореляція, керування, прилягання та ін.).

Проблема тлумачення поняття “речення” в мовознавстві. Сучасне розуміння речення: формально-синтаксичний, семантико-синтаксичний і комунікативний аспекти. Статус і граматична природа неповних речень у сучасному мовознавстві. Критерії визначення неповноти речення та розмежування неповних і односкладних речень. Еквіваленти речення (слова-речення, незакінчені речення, звертання-речення).

Складений змішаний (поєднання складеного дієслівного та складеного іменного присудків) і подвійний (особова форма повнозначного дієслова на позначення руху, стану чи діяльності + прикметник чи дієприкметник) присудки.

Різні погляди науковців на типологію односкладних речень. Проблема розрізнення безособових та інфінітивних речень.

Дискусійні підходи щодо другорядних членів речення та їх класифікації в синтаксичній науці. Розмежування неузгоджених означень і додатків. Розмежування прикладки і складного слова. Синкретичні члени речення. Нове вчення про другорядні члени речення: обов'язкові й необов'язкові члени речення, валентно зумовлені члени речення. Детермінанти та їх різновиди. Дуплексиви.

Семантична складність речення і формальне ускладнення простого речення. Проблема диференціації однорідних членів речення та подібних до них лексико-граматичних утворень (поєднання дієслів, що становлять предикативне ціле; фразеологізм; лексичний повтор; уточнювальні члени речення; різні граматичні вияви одного члена речення). Диференціація звертання, вокативного речення-звертання, відокремленої прикладки і називного уявлення. Проблема розмежування вставних і вставлених конструкцій.

Лінгвістичний статус порівняльних синтаксем в українській мові.

Тема 4.2. Проблемні питання синтаксису складного речення

Проблеми дослідження складного речення. Комунікативна організація складного речення. Співвідношення комунікативної організації складного речення з формально-синтаксичною й семантико-синтаксичною. Принципи класифікації складних речень. Перехідні випадки між сурядністю і підрядністю.

Ізоморфізм складносурядних речень і простих речень, ускладнених однорідними членами. Проблема розмежування протиставлення і зіставлення.

Принципи класифікації складнопідрядних речень (логіко-граматичний, формально-граматичний, структурно-семантичний). Розрізнення складнопідрядних означальних (власне означальних; означально-поширювальних; займенниково-співвідносних) і складнопідрядних з'ясувальних речень. Сполучники і сполучні слова у складнопідрядних реченнях. Розрізнення порівняльних речень і порівняльних зворотів. Складнопідрядні зіставлювальні та супровідні. Складнопідрядні приєднувальні речення.

Різні підходи вчених до класифікації безсполучникових складних речень.

Дискусійні підходи вчених до розрізнення багатоконпонентного складного речення і складної синтаксичної конструкції. Проблематика співвідношення складного речення, складного синтаксичного цілого, періоду та абзацу.

Структура та обсяг навчальної дисципліни

Назви розділів тем	Кількість годин											
	Денна форма					Заочна форма						
	Усього	у тому числі				Усього	у тому числі					
		Лекції	Практичні	Лабораторні	Консультації		Самостійна робота	Лекції	Практичні	Лабораторні	Консультації	Самостійна робота
	ТЕМА 1. СОЦІОКУЛЬТУРНІ АСПЕКТИ СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРНОЇ МОВИ											
	ТЕМА 2. АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ОРФОГРАФІЇ ТА ЛЕКСИКОЛОГІЇ СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРНОЇ МОВИ											
Тема 1. Соціокультурні аспекти сучасної української літературної мови	25	4	4		2	15	24	2			2	20
Тема 2. Актуальні питання орфографії та лексикології сучасної української літературної мови	25	4	6			15	22		2			20
	ТЕМИ 3 І 4. АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ МОРФОЛОГІЇ ТА СИНТАКСИСУ СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРНОЇ МОВИ											
Тема 3. Актуальні питання морфології сучасної української літературної мови	25	4	6			15	22		2			20
Тема 4. Актуальні питання синтаксису сучасної української літературної мови	25	4	6			15	22	2				20
ІНДЗ	20					20	30					30
Усього	120	16	22		2	80	120	4	4		2	110

Теми практичних (семінарських) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Соціокультурні аспекти сучасної української літературної мови	4	
2	Актуальні питання орфографії та лексикології сучасної української літературної мови	6	2
3	Актуальні питання морфології сучасної української літературної мови	6	2
4	Актуальні питання синтаксису сучасної української літературної мови	6	
	Разом	22	4

8. Рекомендовані джерела інформації

Основні:

1. Бабій І. М. Сучасна українська літературна мова. Морфологія: навч. посіб. для студентів ВНЗ. - Вид. 3-тє, перероб. і допов. Тернопіль: Навчальна книга - Богдан, 2016. 183 с.
2. Арібжанова І. М. Сучасна українська мова. Базові поняття синтаксису: навч. посіб. Київ: Київський університет, 2016. 159 с.
3. Вінтонів М. О. Актуальне членування речення і тексту: формальні та функційні вияви: монографія. Донецьк: Донецький нац. ун-т, 2013. 327 с.
4. Вихованець І. Р. Теоретична морфологія української мови: Академічна граматики української мови. Київ: Пульсари, 2004. 400 с.
5. Головата Л. М. Тестові завдання з української пунктуації: 2-ге вид., переробл. і допов. Тернопіль: Вектор, 2016. 95 с.
6. Дудик П. С. Синтаксис української мови. Київ: Академія, 2010. 384 с.
7. Загнітко А. П. Теоретична граматики української мови: Синтаксис. Донецьк: ДонДУ, 2001. 662 с.
8. Загнітко А. Теорія сучасного синтаксису: монографія. Вид. 2-ге, виправл. і доп. Донецьк: ДонНУ, 2007. 294 с.
9. Загнітко А. П. Основи українського теоретичного синтаксису. Ч. I. Горлівка: ГДППМ, 2004. 227 с.
10. Загнітко А. П. Лінгвістика тексту: теорія і практикум: навч.-метод. пос. Донецьк: ДонДУ, 2006. 289 с.
11. Єрмоленко С. Я., Бирик С. П., Коць Т. А. Літературна норма і мовна практика: монографія. Ніжин: ТОВ «Вид-во «Аспект-Поліграф», 2013. 320 с.
12. Караман С. О. Сучасна українська літературна мова: навч. посібник для студ. вищ. навч. закл. Київ: Літера ЛДТ, 2011. 560 с.
13. Коваль Л. М. Семантико-синтаксична основа головного компонента односкладних речень в українській мові: монографія. Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2015. 316 с.
14. Колібаба Л.М. Словник дієслівного керування. Київ: Либідь, 2016. 656 с.
15. Кульбабська О. Семантико-синтаксичні відношення рівня простого речення. *Типологія та функції мовних одиниць*: наук. журн. на пошану член-кореспондента НАН України Івана Романовича. Луцьк: Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2015. № 2 (4). С. 104–116.
16. Лаврінець, О. Я. Сучасна українська літературна мова. Морфологія: підручник. Київ: Києво-Могилянська академія, 2019.
17. Мірченко М. В. Структура синтаксичних категорій: монографія. Вид. 2-ге, переробл. Луцьк: РВВ „Вежа” Волин. держ. ун-ту ім. Лесі Українки, 2004. 393 с.
18. Микитюк О. Сучасна українська мова: самобутність, система, норма: навч. посібник. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2018. 436 с.
19. Мовна політика та мовна ситуація в Україні: аналіз і рекомендації / за ред. Ю. Бестерс-Дільгер. Київ: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2008. 363 с.
20. Мойсієнко А. К. Сучасна українська літературна мова: Синтаксис простого ускладненого речення. Київ: ППЯ. Січовик, 2006. 240 с.
21. Нагіна В., Олексенко В., Тихоша В. Сучасна українська літературна мова. Складне речення: посібник для студентів-філологів денної, заочної та екстернатної форм навчання. Херсон: Айлант, 2000. 148 с.
22. Ожоган В. М. Синтаксис української мови: навч. посіб. Київ: Освіта України, 2010. 332 с.
23. Олексенко О. А. Сучасна українська мова. Морфологія: навч. посіб. - 2-е вид., допов. і випр. Харків: Вид-во Іванченка І. С., 2019. 274 с.
24. Попова І. С. Фундаментальні категорії метамови українського синтаксису (одиниця, зв'язок, модель): монографія. Дніпропетровськ: ДНУ, 2009. 432 с. 23. Синтаксис української мови: хрестоматія: у двох частинах. Київ: ВПЦ «Київський університет», 2019. Т. 1, 2.
25. Синявський О. Норми української літературної мови. Київ: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2018. 368 с.

26. Сучасна українська мова. Теоретично-практичний курс морфології: навч. посіб. / упор. Н.О. Руснак. Чернівці: ЧНУ «Рута», 2019.
27. Сучасна українська мова: навч. посіб. / упоряд.: Л. І. Дерев'янка, С. М. Дорошенко. Полтава: ПолтНТУ, 2016. 220 с.
28. Сучасна українська літературна мова / за ред. М. Я. Плющ. Київ: Вища школа, 2017. 414 с.
29. Сучасна українська літературна мова: синтаксис / за ред. О.Д. Пономарева. Київ: Либідь, 2001. 256 с.
30. Сучасна українська літературна мова: навч. посібник для студ. вищ. навч. закл. / С.О. Караман, О.В. Караман, М.Я. Плющ [та ін.]; за ред. С.О. Карамана. Київ: Літера ЛТД, 2011. 560 с.
31. Сучасна українська літературна мова: Морфологія. Синтаксис / А. К. Мойсієнко, І. М. Арібжанова, В. В. Коломийцева та ін. Київ: Знання, 2010. 374 с.
32. Сучасна українська мова: Лексикологія. Фонетика: підручник / А.К. Мойсієнко, О.В. Бас-Кононенко, В.В. Берковець та ін.; за ред. А.К. Мойсієнка; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. Київ: Знання, 2013. 340 с.
33. Тихоша В., Олексенко В., Гайдученко Г., Нагіна В. Сучасна українська літературна мова. Синтаксис. Київ: Українське видавництво, 2009. 287 с. 32. Український правопис: навч. посіб. Київ: «Центр учбової літератури», 2019. 284 с.
34. Український правопис: навч. посіб. Київ: «Центр учбової літератури», 2019. 284 с.
35. Фаріон І. Мовна норма: знищення, пошук, віднова (культура мовлення публічних людей): монографія. Івано-Франківськ: Місто НВ, 2013. 332 с.
36. Шульжук К. Ф. Синтаксис української мови. Київ: Академія, 2004. 408 с.

Додаткові:

1. Бевзенко С. П. Сучасна українська мова: Синтаксис. Київ: Вища школа, 2005. 270 с.
2. Від звука до тексту: Аналіз мовних одиниць різних рівнів / за ред. А. А. Силки. Суми: Університетська книга, 2012. 348 с.
3. Греб М. М. Семантико-граматичні чинники формування зіставного відношення в складних конструкціях сучасної української мови: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: спец. 10.02.01 „Українська мова”. Харків, 2005. 20 с.
4. Гуйванюк Н. В. Складні ускладнені речення (Теоретично-практичний блок): рекомендований МОН України як навчальний посібник для студ. вищих навч. Закл. Чернівці: Рута, 2003. 143 с.
5. Гуйванюк Н. В. Слово-Речення-Текст: вибрані праці. Чернівці: Чернівецький національний університет, 2009. 664 с.
6. Завальнюк І. Я. Синтаксичні одиниці в мові української преси початку ХІ століття: функціональний і прагматичний аспекти: монографія. Вінниця Нова книга, 2010. С. 224–235.
7. Загнітко А. Словник сучасної лінгвістики : поняття і терміни. Донецьк: ДонНУ, 2012. 388 с.
8. Іваницька Н. Л. Теоретичний синтаксис української мови. Вінниця ВДПУ, 2002. Ч. 1. 169 с.
9. Кучеренко І. К. Теоретичні питання граматики української мови. Вінниця: Поділля, 2003. 464 с.
10. Кучеренко І. К. Актуальні проблеми граматики. Львів: Світ, 2003. 228 с.
11. Масицька Т. Є. Типологія семантико-синтаксичних реченневих залежностей: монографія. Луцьк: ПВД: Твердиня, 2016. 416 с.
12. Микитюк О. Сучасна українська мова: самобутність, система, норма: навч. пос. Львів: Вид-во Львівської політехніки, 2013. 440 с.
13. Олійник О. Б., Шинкарук В. Д., Гребницький Г. М. Граматика української мови. Навчальний посібник. Київ: Кондор, 2007. 544 с.
14. Плющ М. Я., Грипас О. Ю. Системна організація граматичної будови української мови. Таблиці. Схеми: навч. посіб. Київ: Видавничий Дім «Слово», 2015. 264 с.
15. Попова І. С. Фундаментальні категорії метамови українського синтаксису (одиниця, зв'язок, модель): монографія. Дніпропетровськ: ДНУ, 2009. 432 с.

16. Прокопчук Л. В. Синтаксис сучасної української мови (в таблицях і схемах). Вінниця: ООО «Планер», 2005. 99 с.
17. Селіванова О.О. Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія. Полтава: Довкілля-К, 2006. 716 с.
18. Українська мова: [енциклопедія] / редкол. В. М. Русанівський, О. О. Тараненко, М. П. Зяблюк та ін. 2-ге вид., випр. і доп. Київ: Вид-во «Українська енциклопедія» ім. М. П. Бажана, 2004. 824 с.
19. Шитик Л. Синхронічна перехідність синтаксичних одиниць в українській мові: монографія. Черкаси: Вид-ець Чабаненко Ю. А., 2014. 474 с.
20. Шкурятяна Н. Г. Сучасна українська літературна мова. Київ: Літера, 2000. 688 с.
21. Ющук І. П. Українська мова. Київ: Либідь, 2003. 640 с.

Інформаційні ресурси

Електронний підручник з української мови (фонетика, лексика, морфеміка, словотвір, морфологія, синтаксис, стилістика). – URL: <http://www.mova.info/pidruchn.aspx>

Загнітко А. Український синтаксис: теоретико-прикладний аспект. Донецьк, 2009. 137 с. – URL: http://www.ukrajinistika.edu.rs/preuzimanje/UKR_sintaksis.pdf

Загнітко А. П. Теорія сучасного синтаксису: монографія. Вид. 2-ге, виправл. і доп. Донецьк: ДонНУ. 2007. 294 с. – URL: http://www.ukrajinistika.edu.rs/preuzimanje/zagnitko_a_teoriya_suchasnogo_sintaksisu.pdf

Шульжук К. Ф. Синтаксис української мови. Київ: Academia, 2004. 356 с. – URL: <http://dspace.nua.kharkov.ua/jspui/bitstream/123456789/939/1/SUM.pdf>

Купрікова Г. В. Сучасна українська мова. Синтаксис: навчальний посібник для студентів гуманітарних факультетів вищих навчальних закладів. Харків, 2015. 96 с. – URL: <http://dspace.nua.kharkov.ua/jspui/bitstream/123456789/939/1/SUM.pdf>

Синтаксис української мови: навчально-методичний комплекс / укл. О. В. Дуденко. Умань, 2015. 208 с. – URL: http://dspace.udpu.org.ua:8080/jspui/bitstream/6789/3389/1/sintaxis_komplex_15.pdf

Бібліографія з синтаксису – URL: https://digilib.phil.muni.cz/bitstream/handle/11222.digilib/128817/Books_2010_2019_018-2013-1_27.pdf?Sequenc

Електронна бібліотека Інституту журналістики КНУ імені Тараса Шевченка: <http://journlib.univ.kiev.ua/>

Словники он-лайн (100 видатних українців; Неправильно - правильно [Волощак М.]; Орфографічний словник української мови; Російсько-український словник сталих виразів; Словник синонімів української мови; Словник фразеологічних синонімів та ін.): <http://www.rozum.org.ua/>

Вільна бібліотека, підручники та навчальні посібники для заочування: <http://freelib.in.ua/load/78-1-2>

Донецький лінгвістичний портал: <http://www.mova.dn.ua/>

Я розмовляю українською. Антисуржик: <http://www.arkas-proswita.iatp.org.ua/>

Українські онлайн словники. Лінгвістичні мовні ресурси та розваги: <http://lingresua.tripod.com/>

Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського: <http://www.nbuv.gov.ua/>

"Мова інфо": <http://www.mova.info/>

Словники на mova.info: <http://www.mova.info/Page.aspx?11=61>

Український лінгвістичний портал: <http://ulif.org.ua>

Великий тлумачний словник сучасної української мови онлайн: <http://www.slovnyk.net/>

Словник іншомовних слів: <http://www.pcdigest.net/ures/book/sis.shtml>

Лінгвістична література на linguists.narod.ru: <http://linguists.narod.ru/downloads1.html>

Он-лайн словники та он-лайн перекладачі: http://www.unika.in.ua/ua/dic_ua.php

Короткий словник лінгвістичних та перекладацьких термінів (Бик І.С.): <http://www.franko.lviv.ua/faculty/intrel/tpp/glossary.htm>

Бібліотека "Віртуальна Русь". Розділ "Мовознавство": http://ruthenia.info/text/lang/index_all.htm

Бібліотека "Ізборник". Наукові праці з мовознавства: <http://litopys.org.ua/links/inmovozn.htm>

Лінгвістичний форум: <http://lingvoforum.net/>

Сайт Лінгвістичного музею Київського національного університету імені Тараса Шевченка:
<http://www.langs.com.ua/>

Електронна бібліотека Інституту журналістики КНУ імені Тараса Шевченка:
<http://journlib.univ.kiev.ua/>

Науково-методичні праці В. В. Герман

1. Герман В. В. Словосполучення / *Від звуку до тексту: Аналіз мовних одиниць різних рівнів*. Суми: Університетська книга, 2012. С. 190-199.
2. Герман В. В. Культура української мови: навчальний посібник для студентів філологічних (гуманітарних) факультетів вищих навчальних закладів. Суми: Сум ДПУ ім. А. С. Макаренка, 2014. С. 104-121.
3. Герман В. В. Словосполучення: дискусійні теорії сучасного синтаксису. *Українське мовознавство*. Харків: Цифра Прінт, 2012. Вип. 42/1. С. 73-78.
4. Герман В. В. Структурно-семантичні типи питальної модальності в новелах В. Стефаника. *Філологічні науки*. Суми: Сум ДПУ ім. А. С. Макаренка, 2005. С. 14-17.
5. Герман В. В. Дискусійні теорії словосполучення. *Філологічні науки: історія, сучасний стан та перспективи досліджень*: м-ли Міжнар. науково-практичної конференції 24-25 жовтня 2014 р. Львів: ЛОГОС, 2014. С. 46-49.
6. Герман В. В. Складне синтаксичне ціле: до питання теорії. *Філологічні науки: зб. наук. праць*. Суми: Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2009. С. 27-34.
7. Герман В. В. Безсполучникові складні речення – репрезентанти фольклорного дискурсу. *Українське мовознавство*. Харків: Цифра Прінт, 2013. С. 152-159.
8. Герман В. Синтаксис складного речення: практичний комплекс: навч.-метод. посіб. Суми: Вид-во Сум ДПУ імені А. С. Макаренка, 2016. 164 с.
9. Герман В. Синтаксис простого та простого ускладненого речень: практичний комплекс: навч.-метод. пос. Суми: Вид-во Сум ДПУ ім. А. С. Макаренка, 2017. 148 с.
10. Герман В. Сучасна українська літературна мова: практичний синтаксис: навч.-метод. посіб. Суми: Вид-во Сум ДПУ імені А. С. Макаренка, 2017. – 250 с.
11. Герман В. Харченко Н. Реалізація допустових семантико-синтаксичних відношень у складносурядних реченнях (на матеріалі наукових творів І. Франка). *Лінгвостилістичні студії: наук. журн. / редкол.: С. К. Богдан (голов. ред.) та ін. Луцьк: Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2019. Вип. 11. С. 24-33.*
12. Іван Франко – титан слова: націєтворчий, лінгвориторичний і синтаксичний виміри: монографія / авт. кол. В. Герман, Т. Дробна, Т. Ковган, Н. Харченко; за заг. ред. В. Герман. Суми: Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2019. 134 с.
13. Неповне речення: проблемні питання синтаксису: науково-методичні розвідки студентів 3 курсу / за ред. В. В. Герман. Суми: Сум ДПУ ім. А. С. Макаренка, 2013. 56 с.
14. Герман В. В. Аналіз і прогнозування мовної ситуації в студентському середовищі (мовна поведінка і мовні орієнтації філологів Сум ДПУ ім. А. С. Макаренка). *Філологічні науки*. Суми: Сум ДПУ ім. А. С. Макаренка, 2007. Ч. II. С.11-19.
15. Герман В. В. Норми вживання активних дієприкметників теперішнього часу в професійному мовленні. *Актуальні проблема становлення сучасного юриста*. Суми, 2007. С. 140-143.
16. Герман В. В. Суржик як явище інтерференції. *Українознавчий вимір у сучасній науці: гуманітарний аспект*. Миколаїв: МНАУ, 2018. С. 39-42.
17. Герман В. В. Мова як вияв національної свідомості. *Культуромовна особистість фахівця XXI століття*. Суми: Вид-во Сум ДПУ ім. А. С. Макаренка, 2018.
18. Українською говори... або Мовне обличчя Сумщини: Соціолінгвістичні дослідження магістрантів / за ред. В. В. Герман, Н. Пономаренко. Суми: Сум ДПУ ім. А.С. Макаренка, 2012. 80 с.

19. Герман В. Медіакультура вчителя-словесника: практика формування в курсі «Сучасна українська літературна мова». *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології: наук. журнал* / голов. ред. А. А. Сбруєва. Суми: Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2021. № 1 (105). С. 121-131.

20. Hedzyk, A., Pohoda, O., **Herman, V.**, Sydorenko, O., & Klochko, O. (2023). Prospects for the development of distance education in Ukraine: Methodological aspect. *Revista Eduweb*, 17(1), 62-75. **WEB of Science** <https://doi.org/10.46502/issn.1856-7576/2023.17.01.7> [https:// revistaeduweb.org/check/17-1/7-62-75.pdf](https://revistaeduweb.org/check/17-1/7-62-75.pdf)

21. Viktoriia Herman, Oleh Vesolovskyi, Inna Pysmenna, Alla Kolodyazhna, Ruslana Mnozhynska. DISTANCE EDUCATION: AN ADAPTIVE APPROACH TO LEARNING IN THE AGE OF INFORMATION AND KNOWLEDGE. *EDUCAÇÃO A DISTÂNCIA: UMA ABORDAGEM ADAPTATIVA À APRENDIZAGEM NA ERA DA INFORMAÇÃO E DO CONHECIMENTO*. *Conhecimento & Diversidade*, Niterói, v. 16, n. 41 Jan./mar. 2024. **WEB of Science**

[https:// www.webofscience.com/wos/woscc/full-record/WOS:001230042000024?AlertId=417d7069-328e-460c-9b26-7fc44d11cab7&SID=EUW1ED0DAC8iFeidOoQrebDHIBuc0](https://www.webofscience.com/wos/woscc/full-record/WOS:001230042000024?AlertId=417d7069-328e-460c-9b26-7fc44d11cab7&SID=EUW1ED0DAC8iFeidOoQrebDHIBuc0)

22. Герман В. В., Кириленко Н. І. Складнопідрядні приєднувальні речення: синтаксичний статус. *Закарпатські філологічні студії*. Ужгород: Видавничий дім «Гельветика», 2023. № 27. Т 2. С. 9-14. [http:// zfs-journal.uzhnu.uz.ua/archive/27/part_2/1.pdf](http://zfs-journal.uzhnu.uz.ua/archive/27/part_2/1.pdf)

23. Герман В., Кириленко Н. Лінгвістичний статус порівняльних синтаксем у структурі простого речення. *Наукові записки*. Серія: Філологічні науки. Випуск 1(208). Кропивницький: Видавничий дім «Гельветика», 2024. С. 112-120. [https:// journals.cusu.in.ua/index.php/philology/article/view/284](https://journals.cusu.in.ua/index.php/philology/article/view/284)

24. Герман В. В., Кириленко Н. І. Порівняння як синтаксична категорія: семантика, структура, функції. *Системні трансформації України та світу: історія та сучасність*: кол. моногр. Харків : СГ НТМ «Новий курс», 2024. С. 91-102 (журнальний формат).

https://www.newroute.org.ua/wp-content/uploads/2024/09/mon_Syst-transform.pdf

25. Герман В. Науковий текст Івана Франка в аспекті семантико-синтаксичних відношень допустовості. *Текст у дослідницьких парадигмах: теорія і практика*: [колективна монографія]: за заг. ред. О. М.Семенов. Суми: Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2022. 248 с. С. 89-113. Авт. вн. 1 д.а.

<http://repository.sspu.edu.ua/handle/123456789/12575>

9. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

Конспекти лекцій.

Методичні рекомендації до практичних занять і самостійної роботи.

Контрольні завдання для проведення проміжного контролю.

Навчально-методичні й навчальні посібники автора програми.

Мультимедійна техніка для презентацій.